

કમાલી સિફાત

(ઈશ્વરીય પરિપૂર્ણતાને દર્શાવનારા ગુણો)

અલ્લાહ ત્આલાના આ એ ગુણો છે, જેના દ્વારા તેના પ્રતાપ અને પરિપૂર્ણતા જે તેને શોભાસ્પદ હોય, તેમાં કોઈ નાનકડી ખામી કે ત્રુટિને નકારે છે. ઉદાહરણ રૂપે, એ ગુણો જે વિરુદ્ધાર્થીના રૂપમાં જાહેર કરવામાં આવ્યા છે; જેમ કે –

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ، الصَّارُّ وَالنَّافِعُ، الْمُعَزُّ وَالْمُذِلُّ، الْعَفُوُّ وَالْمُنْتَقِمُ،
الْمُحِي وَالْمُمَيِّتُ.

અનુવાદ : તે સર્વ પ્રથમ પણ છે અને અંતિમ પણ, તે પ્રગટ પણ છે અને અપ્રગટ પણ, તે નુકસાન પહોંચાડનાર પણ છે અને લાભ પહોંચાડનાર પણ, તે ઈજાત પ્રદાન કરે છે અને અપમાન પણ, તે માફ કરવાવાળો પણ છે અને બદલો લેવાવાળો પણ, જીવન પણ એ જ આપે છે અને મૃત્યુ પણ.

અલ-અવ્વલ (સર્વ પ્રથમ) : અલ્લાહની જાત સર્વપ્રથમ છે, જેનો કોઈ આરંભ નથી. તેના અસ્તિત્વ પહેલાં કોઈ અનસ્તિત્વ નથી. કુર્આનમાં ફરમાવ્યું :

﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ الحديدي: ٣

અનુવાદ : “એ જ સર્વ પ્રથમ છે અને એ જ અંતિમ, અને એ જ પ્રત્યક્ષ છે અને એ જ પરોક્ષ, અને તે દરેક વસ્તુને ઉત્તમ રીતે જાણવાવાળો છે.” (સૂર: હદીદ, આ.૩)

હદીસમાં છે :

«كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَكَتَبَ فِي الذُّكْرِ كُلِّ شَيْءٍ وَخَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ» (بخاري)

અનુવાદ : “અલ્લાહ ત્આલા હતો અને તેના સિવાય અન્ય કોઈ વસ્તુ ન હતી. તેનું ‘અર્શ’ (રાજ-સિંહાસન) પાણી ઉપર હતું. તેણે ‘ઝિક્ક’માં દરેક વસ્તુને લખી અને આકાશ અને ધરતીને પેદા કર્યા.”

(બુખારી)

અલ-આખિર : અલ્લાહ ત્આલાના અસ્તિત્વનો કોઈ અંત નથી. એ જ અંતિમ છે, તેના પછી કંઈ નથી. ન તો તેના અસ્તિત્વથી પહેલા કોઈ વસ્તુ હતી અને ન તે નાશવંત છે કે તેના પછી કોઈ વસ્તુ હશે. એ હંમેશાથી છે અને હંમેશા રહેશે. અલ્લાહનો ઈરશાદ છે :

﴿ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ﴾ القصص: ٨٨

અનુવાદ : “દરેક વસ્તુ નાશ પામવાની છે, સિવાય કે તેની હસ્તી.” (સૂર: કસસ, આ.૮૮)

રસૂલુલ્લાહ ﷺ ની દુઆના શબ્દો છે :

« اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ » . (مسلم)

અનુવાદ : “હે અલ્લાહ ! તું જ સર્વપ્રથમ છે, તારાથી પહેલાં કોઈ વસ્તુ નથી અને તું જ અંતિમ છે, તારા પછી કોઈ વસ્તુ નથી. તું જ પ્રત્યક્ષ છે, તારાથી પર કંઈ નથી. તેના સમાન કોઈ નથી, અર્થાત્ તેના સર્જનોમાં કોઈનું તેના સમાન હોવું અસંભવ છે.” (મુસ્લિમ)

અલ્લાહ ત્આલાનો ઈરશાદ છે :

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾ الشورى: ١١

અનુવાદ : “તેના સમાન કોઈ વસ્તુ નથી અને તે બધું જ સાંભળવાવાળો અને જોવાવાળો છે.”

(સૂર: શૂરા, આ.૧૧)

એક મુસલમાન એ વાત સારી રીતે જાણે છે કે અલ્લાહ ત્આલાની જાત એનાથી પવિત્ર અને પર છે કે કોઈ તેના સમાન અને સમકક્ષ હોય. તેની પવિત્ર હસ્તી શાશ્વત જીવંત તથા કાયમી-સદાકાળ સ્વબળે ટકનારી હસ્તી છે. ન તેને ઊંઘ આવે છે, ન તે સૂવે છે. સમગ્ર સૃષ્ટિ, ધરતી, આકાશ, વાતાવરણ અને જે કંઈ તેમાં છે તે બધું જ અલ્લાહની મિલકત છે. જ્યારે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને અલ્લાહ ત્આલા વિશે પૂછવામાં આવ્યું, તો અલ્લાહ ત્આલાએ સ્વયં પોતાનો પરિચય આ શબ્દોમાં કરાવ્યો –

﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ ١ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ ٢ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝ ٤ ﴾ الإخلاص: ١ - ٤

અનુવાદ : “કહો – એ અલ્લાહ છે, ફક્ત એક જ અને અદ્વિતીય. અલ્લાહ સૌથી બેનિયાજ (નિ:સ્પૃહ) છે, અને સૌ તેના મોહતાજ છે. ન તેની કોઈ સંતાન છે અને ન તે કોઈનું સંતાન, અને તેના સમાન અને સમકક્ષ કોઈ નથી.” (સૂર: ઇખ્લાસ, ૧-૪)

‘અલ-અહદ’નો અર્થ એ છે કે અલ્લાહ ત્આલા પોતાની જાત, ગુણો અને કાર્યોમાં એકલો અને એક જ છે, કોઈ તેનો કોઈપણ સ્વરૂપે ભાગીદાર નથી.

જાતમાં એકલા હોવાનો અર્થ એ છે કે તે અનેક વસ્તુઓનું મિશ્રણ નથી, તેના ભાગો કે અંશો નથી, તેની બાદશાહીમાં કોઈ ભાગીદાર કે સામેલ નથી. અલ્લાહ ત્આલાએ ફરમાવ્યું :

﴿ سُبْحٰنَهُ ۙ هُوَ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ ﴿٤﴾ ٱلزمر: ٤ ﴾

અનુવાદ : “તે તો પવિત્ર, તે એ જ મહાન અલ્લાહ છે, એકલો અને શક્તિશાળી.”

(સૂર: ઝુમર, આ.૪)

ગુણોમાં એકલા હોવાનો અર્થ એ છે કે તેના સર્જનોમાંથી કોઈનામાં પણ તેના સમાન ગુણો જોવા મળતા નથી. તે પોતાની જાતની જેમ ગુણોમાં પણ એકલો અને અદ્વિતીય છે. રહી એ વાત કે આપણે કેટલાક ગુણો જે અલ્લાહ ત્આલા માટે પ્રયુક્ત કરીએ છીએ, એ જ મનુષ્યો માટે પણ પ્રયુક્ત કરીએ છીએ, તો તેનો અર્થ એ નથી થતો કે તે ગુણ મનુષ્યોમાં અને અલ્લાહ ત્આલામાં એક જ દરજ્જામાં જોવા મળે છે; જેમ કે - આપણે કહીએ છીએ કે ફલાણો વ્યક્તિ ખૂબ જ ‘રહીમ’ (દયાળુ) અને ‘કરીમ’ (મહેરબાન) છે, પરંતુ આનાથી આપણું તાત્પર્ય એ નથી હોતું કે માનવીય દયા અને મહેરબાની અલ્લાહ ત્આલાની દયા અને મહેરબાનીના બરાબર કે તેના જેવી છે. આ કેવળ શાબ્દિક તુલના છે, નહિં તો માનવી ખૂબ જ સીમિત છે, જ્યારે કે અલ્લાહ ત્આલા અને તેના ગુણો અસીમિત છે.

અલ્લાહ ત્આલાનું પોતાના કાર્યોમાં એકલા હોવું : આનો એ છે કે તે જે ઈચ્છે છે તે કરી નાખવા માટે પૂર્ણરૂપે સમર્થ છે અને કરે છે, અને કોઈ અલ્લાહની જેમ કોઈ કાર્ય માટે સમર્થ નથી. અલ્લાહ ત્આલા કોઈ કાર્ય કરવા માટે કોઈનો કોઈપણ સ્વરૂપે મોહતાજ અને જરૂરતમંદ નથી. તે દરેક વસ્તુને પેદા કરવાવાળો અને ઉત્પન્ન કરવાવાળો છે. અલ્લાહ ત્આલાનો ઈરશાદ છે :

﴿ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ سُبْحٰنَ ٱللَّهِ وَتَعٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ ٱلقصص: ٦٨ ﴾

અનુવાદ : “અને તમારો રબ (પ્રભુ-પાલનહાર) જે ઈચ્છે છે, પેદા કરે છે અને ચૂંટીને પસંદ કરી લે છે. આમાંથી કોઈને કોઈ અધિકાર નથી. અલ્લાહ માટે જ પવિત્રતા છે, તે પરમ્ સર્વોચ્ચ છે દરેક એ વસ્તુથી કે લોકો ભાગીદાર કરે છે.” (સૂર: કસસ, આ.૬૮)

બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું : ﴿ ٱلبروج: ١٦ ﴾

અનુવાદ : “જે ઈચ્છે તે કરી નાખવાવાળો છે.” (સૂર: બુરૂજ, આ.૧૬)

